

„Праця“

Український просвітний тижневик в Бразилії виходить в Прудентополи кожного Четверга.

Передплата в Бразилії:

Річно 8\$000, піврічно 5\$000.
 Для Галичини річно 10 корон.
 Для України 5 рублів.
 Для Півн. Америки 2.50 дол.
 Для Канади 2.50 дол.
 Для Аргентини 6 пез.

ПРАЦЯ

„PRACIA“

Jornal semanal para os Ukrainos no Brazil. Publica-se em Prudentopolis às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс. від стиха. Більші по 200 рс. За всякі оголошення платить ся згори.

PRACIA
 Prudentopolis
 Paraná — Brazil

ВИДАВЦІ: Видавнича спілка.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руське ми серце і віра руська“ — З Рус. пс. Маркияна Шашкевича.

Ми Українці до спону
 В нас є сила Козаків!

Одинока Українська Часопись у Бразилії.

Не розлучать нас ні море,
 Ні межі чужих країв. Гимн ам. Укр.

Що відома Українцям в Бразилії.

тантою й Польщею про віддачу Галичини Польщі не заклочено.

Правне значіння мають тільки висше наведені постанови Найвисшої Ради з 25. червня і 11. липня 1919 р.

На основі сих постанов Східна Галичина не є частию польської держави, а тільки країною, яка знаходиться під військовою окупацією Польщі. Горожани Східної Галичини не є горожанами польської держави. Отже польські дипломатичні чи конзулярні влади не мають ніякого права до українських емігрантів з Галичини.

Але колиб який емігрант хотів вертати до Східної Галичини, то мусить мати дозвіл польської власти, яка фактично виконує власть в Східній Галичині і пускає туди і звідти.

Словом «на папері» Сх. Галичина знаходиться під опікою Мирової Конференції, а в дійсности є вона віддана на повну польську самоволлю.

Як схочете до мене написати, адресуйте: Bern (Suisse), Hotel «Favorite», звідти мені присилають пошту туди, де я хвилево знаходжуся.

Бажаю Вам і всім Дорогим Землякам усього найкрасшого!

З глибоким поважанням
 Др. М. Лозинський.

Українська Голгофта, на золочівськiм „Замку“ в XX. століттю.

МУЧЕНИЦТВО О. ДР. СТ. ЮРИКА.

Під таким заголовком помістила

ціональної Ради, у якій заступає місто Золочів. Є він також членом Виділу Української Національної Ради, тіла зложеного з 10 членів; в їх руки зложив український народ Галичини через свою Національну Раду нависшу суверенну власть над Західною Областю Української Народної Республіки. О. Др. Юрик є проте одним із членів того Найвисшого Суверенного Тіла. Ось що пише про сю подію згадана часопись:

„В четвер дня 4. марта 1920. р. зайшла в місті Золочеві отся подія. На кілька день перед тим рознесла ся тут чутка, що тутешного гр.-кат. пароха папського шамбеляна о. др. Стефана Юрика арештовано в Станиславові і що його мають відставити до Золочева.

І справді, в четвер дня 4. марта 1920 летом блискавиці рознесла ся по місті вістка, що о. др. Юрика приставили до Золочева. Як виявилось, привезено його до Золочева десь у ночі, а рано около девятої години в асистенції кількох, чотирох чи навіть більше жандармів приведено його до міста і тут опроваджено його там і назад по головній вулиці, що викликало публичне збіговиско, а перед льокалем тутешної інформаційно-дефензивної експозитурі вичікувала вже зібрана товпа інтелігенції (польської), що позбігалася з найдалше положених вулиць. Пані прибігали з палками. По переслуханню арештованого в експозитурі, заряджено відпровадження його до судової вязниці на замку. Скоро товпа побачила виходячого в асистенції жандармерії арештованого о. др. Юрика, піднесла страшний вереск, обкидаючи його згрідливиими сло-

ри. Сей самосуд відбувся так: пані Дренгевичова, жена віцепрезидента суду в Золочеві, відгрожуючися і вимажуючи палкою, вдарила арештованого кілька разів по голові, а відтак Марія Гупаловська, жена Жигмонта в Золочеві (Підвійте), вдарила його 4 рази, мірячи в пульс по правій стороні голови, після чого пошкодованому пустилася кров, п. Галецькі, зять Пясецького в Золочеві (Підвійте), з початку відгрожував ся, а опісля називаючи пошкодованого: шубравчем, лотром і т. п. ударив його рівнож палкою п. Німецька, жена шевця в Золочеві, вул. Уейського, визивала о. др. Юрика згрідними словами, підюджувала товпу і заохочувала до бійки, п. Захаресівічова, рівнож підюджуючи товпу, визивала до кидання каміння. А навіть жандарм (про котрого увійде донесення до компетентної власти) вже безпосередно перед вступленням в браму арештів, вдарив арештованого боксером в лице, в наслідок чого пошкодованого залляла кров. Через цілий час побивання і дикування увидав ся розюшений і запінений, неначе вожд розяреної товпи Стемпень, професор гімназійний в Золочеві; з піднесеною до гори палкою, викрикував вуличні лайки, буючи палкою і тим самим заохочував товпу до самосуду. О. др. Юрик відніс тяжке ушкодження тіла, а його життя було наражене на страчення товпою. Нині є він в наслідок віднесених ран небезпечно і смертельно хорий. Наведені факти, котрі є ще мінімальні і неповні, ствердять свідки: Ірена Ковалик, Марія Чемеринська, Василь Словіцький, Василь Ябловський, Агафія Хома, Вікторія Хома, Ядвіга

Позаяк ще досі декотрі не поняли та суваються, чи ми (Українці), не єсьмо польськими підданими, а тимбільше, що декотрі польські писарі голосять по завітках, що аж тепер ми єсьмо польськими підданими, бо Петлюра погодився з Пільком, тому поміщуємо лист, який одержала наша редакція від заступника Сх. Галичини в Парижі, Вп. п. Др. Мих. Лозинського, який відноситься загально до Українців, ходячих з Галицької України.
 Лист звучить:
 Всч. Отче Редактор!
 Я виїхав з Парижа і Ваш лист прийшов сюди за мною аж тепер.
 Питання, чи українські емігранти зі Східної Галичини підлягають польському консулеви в Бразилії, представляються зі становища міжнародного права так:
 Східна Галичина не є ніяким частком міжнародного права признана частию польської держави.
 Рішення Найвисшої Ради Мирової Конференції з 25. червня 1919 віддає Східну Галичину тільки під військовою окупацію Польщі.
 Рішення Найвисшої Ради з 11. липня 1919 заповідає, що власть Сх. Галичину також під військовою властью Польщі, а саме на основі договору, який мав бути в сій справі заключений між головними Державами Антанти з одного і Польщею з другого.
 Проект такого договору була прийняла Найвисша Рада на засіданню 20. падолиста 1919 (се так в статут для Східної Галичини). Юляки запротестували проти сього проекту, головно проти постанови, що Східна Галичина від-

том міжнародного права призначена частію польської держави. Рішення Найвисшої Ради Міжової Конференції з 25. червня 1919 віддає Східну Галичину тільки під військову окупацію Польщі. Рішення Найвисшої Ради з 11. липня 1919 заповідає, що віддасть Сх. Галичину також під повільну владу Польщі, а саме на основі договору, який мав бути в сій справі заключений між оловними Державами Антанти з одного і Польщею з другого.

Проект такого договору була прийняла Найвисша Рада на засіданню 20. падолиста 1919 (се так в. статут для Східної Галичини). Юляки запротестували проти сього проекту, головно проти постанови, що Східна Галичина віддається тільки тимчасово, а саме на 25. літ, під управу Польщі. Тоді Найвисша Рада на засіданню 12. грудня 1919 рішила постанову про тимчасовість завісити, тим, що сю справу рішить пізніше. Від тоді Найвисша Рада сєю справою ще не займалася.

Отже досі ніякого договору між Ан-

рової Конференції, а в дійсності є вона віддана на повну польську самоволлю.

Як схочете до мене написати, адресуйте: Bern (Suisse), Hotel »Favorite«, звідти мені присилають пошту туди, де я хвилево знаходжуся.

Бажаю Вам і всім Дорогим Землякам усього найкрасшого!

З глибоким поважанням
Др. М. Лозинський.

Українська Голгофта, на золочівському „Замку“ в ХХ. столітті.

МУЧЕНИЦТВО О. ДР. СТ. ЮРИКА.

Під таким заголовком помістила „Громадська Дума“ опис самосуду, який виконала товпа зложена з горожан польської народности над католицьким священиком і папським шамбеляном о. Др. Стефаном Юриком. О. Др. Юрик одна з найвизначніших особистостей українського громадянства в Галичині є членом поширеної Української На-

вился, привезено його до Золочева десь у ночі, а рано около девятої години в асистенції кількох, чотирох чи навіть більше жандармів приведено його до міста і тут опроваджено його там і назад по головній вулиці, що викликало публичне збіговиско, а перед льокалем тутешньої інформаційно-дефензивної експозитури вичікувала вже зібрана товпа інтелігенції (польської), що позбігалася з найдалше положених вулиць. Пані прибігали з палками. По переслуханню арештованого в експозитурі, заряджено відпровадження його до судової вязниці на замку. Скоро товпа побачила виходячого в асистенції жандармерії арештованого о. др. Юрика, піднесла страшний вереск, обкидаючи його згірдливиими словами і погрозами накликувала до самосуду.

Се мало такий наслідок, що з товпи почали висуватися неначе, а зглядно очевидно, приготовані особи — і принесеними вже з собою знярядами почали провадженого бити по голові, бажаючи тим сподобом завдати йому смертельні уда-

сером в лице, в наслідок чого пошкодованого залляла кров. Через цілий час побивання і дикуваня увидався розюшений і запінений, неначе вожд розяреної товпи Стемпень, професор гімназіяльний в Золочеві, з піднесеною до гори палкою, викрикував вуличні лайки. Бючи палкою і тим самим захоував товпу до самосуду. О. др. Юрик відніс тяжке ушкодження тіла, а його життя було наражене на страчення товпою. Нині є він в наслідок віднесених ран небезпечно і смертельно хорий. Наведені факти, котрі є ще мінімальні і неповні, ствердять свідки: Ірена Ковалик, Марія Чемеринська, Василь Словіцкий, Василь Ябловський, Агафія Хома, Вікторія Хома, Ядвіга Міхалевська, жена судового офіціала, п. Уряневичова, жена старости, п. Тарнавська, жена генерала, Анна Гіречківна, Тацка Кубчик, всі в Золочеві та судово-лікарські огляди-ни.

Наведений злочинний поступок інтелігентної товпи в Золочеві свідчить хиба наглядно про занепад

М. Гоголь.

Тарас Бульба.

(ПОВІСТЬ).

6)

— Е, е! Що се ви хлопці, так прихли? — промовив цареніт Бульба, пролинувшись від своєї задуми, — неначе шерці які! Ну те враз всі думки до чорна! Беріть лише в зуби люльки, та закуримо та потиснемо коний та полетимо щоб і птиця нас не догнала!

І козаки нагнулись до коний і пропали в траві. Вже й чорних шапок не стало видно, тільки струя розципленої трави показувала слід їхньої бистрої їзди.

Сонце давно виглянуло на чистім небі живущим, теплотворним світлом залило цілий степ. Все, що сумного й сонного було в козаків на душі, вмить пропало; кні серця стрепенулись, як птахи.

Чим далі степ усе красшав. Тоді весь видень, вся та просторонь, що становить північну Новоросію, до самого Чорного моря, була зеленою пустинею. Ніколи плуг не проходив по безмірних хвилях диких степи; тільки коні, ховаючись у них, шукали у лісі, тонтали їх. Нічого в світі не було й не буде красшого; вся поверхня землі виглядала як зелено-золотий океан до якого бризнули міліони різних квітів. Крізь високі стебла трави проглядали блакитні, сині й лілейні волошки, жовта-

зіновать проскакувала в гору своїм пірамідальним верхком; біла кашка пестрила парасольковатими шапочками на поверхні; Бог знає звідкіля занесений колос пшениці наливав ся в гущині. Під їхніми тонкими корінцями шмигляли куропатви, витягнувши тонкі шиї. Повітре було переповнене тисячу різних пташинних свистів. В небі стояли нерухомо шуліки, розложивши крила й нерухомо вперши очи в траву Крик диких гусий, що сторонь летіли хмарою, відкликав ся Бог знає в якім далеком озері. З трави піднімалася рівними махами чайка і з любовстю купалася у синіх хвилях повітря. Ось вона пропала в високости й мигтить тільки мов чорна точка; ось вона перевернулася крильми. блиснувши до сонця... Ех, чорт вас побери, степи, які чарівні ви...

Наші подорожні зупинились усього на кілька хвилин, щоб пообідати, й тоді ватага козаків, що їхала з ними, злазила з коний, відвизувала деревляні боклажки з герівкою й тикви, що заступали посуду. Їли тільки хліб з салом та коржі, пили тільки по одній чарці, бо Бульба не дозволяв ніколи напивати ся в дорозі, і знову їхали до вечера. У вечері степ зовсім відміняв ся: вся різнобарвна просторонь його займала ся останнім ясним відблиском сонця й поволи темніла, так що було видно, як тїнь біжить по ній, і вона стає темно-зелена; пара вставала густій-

шою; кождий цвіт, кожда травка дихала амброю, і весь степ курив ся пахощами

По блакитно-темнім небі немов ведитеською рукою були наляпані широкі смуги рожевого золота; тут та там білили ся клапті легких і прозерих облаків, і свіжий, як морські хвилі звабливий вітрець ледви гойтав ся на вершках трави й ледви доторкав ся лиця. Вся музика, що дзвеніла за дня, втихала, зміняла ся другою. Рябенські суслики вилазили з нор, ставали на задні лапки й наповняли степ свистом. Сюркіт травяних коників ставав чутнійший. Деколи з якого самотного озера вилітав крик лебедя і срібною хвилею котив ся в повітрі. Подорожні, зупинившись серед степів, вибирали нічліг, розкладали вогонь, ставили казани й варили собі куліш; пара підіймалася і крутила ся в повітрі. Повечерявши, козаки лягали спати, а коний, спутаних, пускали в траву. Вони розвертали ся на жупанах. На них просто дивили ся нічні звізди. Вони чули ухом весь безчисленний світ кошпні, що наповняла траву: весь її тріск, свист, сюрчанне, — все те голосно розлягало ся серед ночі, чистило ся в свіжім повітрі й заколихувало дрімучий слух. Коли-ж хтонебудь з них підіймав ся і вставав на хвилину, то степ здавав ся йому наче засіяний блискучими іскрами світликів. Іногді нічне небо було в різних місцях освітлене далекою загравою

від випалювання сухого очерету по ріках і лугах, і темний ключ лебедів, що летіли на північ, освічував ся нечайно срібное рожевим світлом, і тогді здавало ся, наче червоні хустки летять по темнім небі.

Подорожні їхали без ніякої пригоди. Нігде не попадались їм дерева: все той самий безконечний, вольний, прегарний степ. Тільки часом з'являлись на боці степні верхи далекого ліса, що тягнув ся берегами Дніпра. Лиш один раз показав Бульба синам маленьку точку, що чорніла далеко в траві і промовив:

— Дивіть ся, діти, он скаже Татарин!

Маленька головка з вусами вліпила здалека прямо на них свої вузкі очі, понюхала повітре, як гонча собака, і, монсерна, щезла, побачивши, що козаків було тринадцять люда.

— А ну те, діти, спробуйте догнати Татарина!... І не пробуйте — по вік не здогоните: у нього кінь бистрійший від мого Чорта.

Одначе Бульба перестеріг ся, боячись денебудь схованої татарської засідки. Вони прибігли до невеликої річки, що звала ся Татаркою й допливала до Дніпра, кинулись у воду з кінями і довго плули, щоб затратити свої сліди, й тоді вже, вийшовши на беріг, їхали далі.

Через три дні після сього вони були вже недалеко від місця, що було метою їх подорожі. В повітрі похолоділо: вони

всіх людських почувань в людині. Мимо того, що цей злочин став ся на очах властей, до тепер не заряджено ще дохочень на місці та не піддано пошкодованого судово-лікарським оглядинам стан о. дра Юрика є грізний“.

Вісти з України.

Східна Галичина не є предметом варшавських переговорів.

З Варшави доносять із добре поінформованих джерел, що східно-галицьке питання не є предметом варшавських переговорів між Українцями й Поляками. Це болюче питання дотикаюче обох народів мусить бути розв'язане міжнародним рішенням.

Посол Сидоренко про положення.

Віденська часопись „Дер Нає Таг“ містить дня 14, вересня розмову з віденським послом Сидоренком, в якій посол Сидоренко висказав певність, що пановання большевиків на Україні недовге. Український селянин не стерпить усебе комуністів так, як не стерпів пановання Денікіна, а перед тим Скоропадського. Український народ демократичний і тому не може спочувати ані реакції з права, ані диктатурі з ліва.

Українські представники в Берліні.

Від кількох днів пробуває у Берліні п. Хр. Барановський, уповноважений представник „Українбанку“, „Дніпросоюза“ й „Централу“, й має на меті нав'язати торговельні зносини з Німеччиною.

Горожанський комітет у Холмі.

Українці в Холмщині вперто стараються згуртуватися в товариства, та все стрічають їх заборони зі сторони польських властей. По довгих заходах повстав Горожанський Комітет в Холмі, який хоче прийти виміраючому українському населенню в Холмщині з допомогою.

Торговля чужим добром.

Польський соціалістичний щоденник „Напшуд“ пише, що Росія не може нічого вивозити, але ще сама потребує ввозу. Всі ці багатства, які обіцяє Литвінов чужим державам, лежать не в Росії, а на Україні, яка мабуть не буде належати до Росії а буде незалежною державою.

Українські мученики.

В Сокалі арештувала польська жандармерія Івана Кашубинського з Уринова. Його підозрівають о зносини з большевиками.

В Золочеві, крім о. Дра. Юрика, котрого мучили і били по голові, арештовано о. Хмільовського. Оба сидять „на замку“.

В Радехові арештовано пароха о. Пеліха.

Арештовання за українство.

Курер львівські пише: Власть арештували в Щирці директора міській каси Гринька Книша, який недавно вернув з України і відставлено його до Львова. В Лисничках під Львовом арештовано начальника громади Бубелу і відставлено до арешту у Львові. Бубела знаний український агітатор, який перед кількома роками знищив разом з іншими Гайдамаками пам'яткову таблицю на Чортівській скалі; приїхав в тих днях з Камінця. В Перемишлянах арештовано

З українського життя.

Дня 30. марта прийняв папа на довшій аудієнції шефа нашої дипломатичної місії при Ватикані о. Бона і його секретара проф. Карманського. Папа подякував за прийняття, уладжене в честь о. Дженокі та інформувався про сучасне положення на Україні.

О. Бон вручив наш меморіал про українське питання і про переслідування Поляками Українців. В цьому меморіалі представлено убитства і розстріли українських священників польськими легіонерами та польські знущання над сім'ями по священниках. Цей меморіал зладили о. Бон і Карманський та передали кардиналам і визначнішим членам папської коллегії при Ватикані.

До Відня мають на днях приїхати проф. М. С. Грушевський і Шаповал. Як зачуваємо має тут відбутися політична конференція деяких представників наших лівих кол. До Букарешту приїхав през. Мазепа.

Михайло Тишкевич про українську справу.

„Газета Варшавська“ подає інтерв'ю свого кореспондента з шефом української місії в Парижі Михайлом Тишкевичем. Між іншими М. Тишкевич дав такі вияснення:

Українська справа знаходиться під цю пору в дуже корисній фазі. Якби не внутрішні труднощі, Найвища Рада визналаби вже давно самостійність України. Нам є прихильні так праві кола, як і центр, якщо однак у Франції інтересуються нами головною праві кола, то тільки завдяки моїм приватним взаєминам. В комісії закордонних справ, якої предсідником є Барту не маємо ні одного противника. Визнання самостійності України — заявив гр. Тишкевич кореспондентові — слідуватиме скорше, чим ви думаєте.

Україна буде самостійною, сувереною державою зі столицею в Києві та розтягатиметься на усі українські землі колишньої російської імперії.

Рівнож Ватикан є дуже прихильний українській справі. Римська курія видала навіть інструкцію до католиків зсоюзнених держав, щоби попірати українську справу. Ватикан дуже бажавби собі унії України з Польщею. Однак про цю унію не може бути й мови. Зате можливим і бажаним бувби союз військовий самостійної України зі самостійною Польщею (??) з огляду на спільні інтереси обох держав на сході.

Про Східну Галичину заявив гр. Тишкевич, що українське правительство проголошило своє „desinteressement“. Сьогодні з огляду на гідність, яку мені повірено, придержуюсь неутрального становища що до східної Галичини. Отаман Петлюра признав, що це є справа, яка торкається головно галицьких Українців. В українській політиці вибиваються ввагалі дві орієнтації; одна це орієнтація німецька, яка є одночасно російською. До неї належать мужі з правих кол, як Скоропатський, а з лівих большевиків-соціалісти. Другу орієнтацію, я назвавби польсько-румунською. До неї причислюються Петлюра, Маціквич і я. Мушу тут визнати, що ця орієнтація в останніх часах сильно потерпіла внаслідок

ний суд для Волині й Поділля переноситься з Вільна до Рівного. Президентом суду буде, як кажуть през. окр. суду в Луцьку Єловіцький, а апеляційним прокурором буде бувший російський урядовець Віслоцький.

„Курієр Поранни“ доносить, що польські влади в порозумінні з українським урядом приступають до організації жандармерії на Поділлі для „закріплення публичного безпеченства“.

„Слово Польське“ повідомляє, що в Шепетівці, Брацлаві, Славуті й Рівному арештовано поляками багато осіб, підозрілих у шпійонській і агітаційній діяльності в користь центрального українського комуністичного комітету. Польський полевий суд засудив 9 обжалованих на смерть (2 особи помилувано), 5 осіб на вязницю від 10 — 15 літ.

Поміч дітям на Україні.

В днях 25, 26 і 27 лютого 1920 р. відбувся в Женеві міжнародний конгрес товариств допомоги дітям у знищених війною краях.

При конгресі утворено окрему комісію для справ України.

Відпоручники українського Червоного Хреста були Шульман і Вилинський.

Нарадами проводив д-р Лев Вебер-Бавлер з Женеві.

В нарадах брав участь між іншими майор Ледерей, делегат міжнародного Червоного Хреста на Україні.

Після цього конгрес ухвалив слідуєчі резолюції:

1) негайно нести допомогу дітям України, Росії і Кавказу, розділювати допомогу справедливо та використовувати при допомозі місцеві середники.

2) Працю вести у порозумінні з урядами зацікавлених держав при допомозі міжнародного союзу та місцевих добродійних товариств і одиниць, які працюють для загальної добродійності. На внесення українсько-московської комісії, ухвалив конгрес звернутися до зацікавлених держав, щоби вони признали неутральність всіх транспортів міжнародної допомоги дітям та дозволили свобідний перевіз тих транспортів до місця призначення.

Вісти з Волині.

Кременець підлягає ковельській команді, а в самім Кременці є польське староство. Адміністрація вся польська. Звільнено всіх урядників Українців і Росіян. Дійшло до того, що деякі судії, професори, учителі рубають по місті дрова, як звичайні щоденні робітники. Всякі оповістки і розпорядження видаються лише в польській мові. Нарід говорить по українськи а жиди по російськи. Школи в місті нема ні одної української, тільки польські. В цілім повіті всього дві сільські українські школи. Селяни самі домагаються отворення шкіл на власні фонди і вишукують собі навіть учителів, що по українськи вчили би, але польський інспектор не приймає тих учителів кажучи, що вони не можуть вчити в українській мові, бо не кінчили українських семінарій. До директора торговельної школи, п. Комчука, свідомого Українця, все придирається жандармерія. І недавно, коли до нього зійшлися кременецькі Українці, щоб

днях все подорожило. Для приміру: двома неділями фунт цукру коштував царських рублів, а тепер (25 цвітня) 16 — 18 рублів. Всі цукроварні в є власністю гр. Потоцького. Він за ним видавати свій цукор для тамошнього населення, а весь вивозить в глибину Польщі. Тому повстають спекуляторські коративи, в роді наших консумів, але польські. Займаються в них головно жиди і сіяне. Український мужик стоїть по гроші найріжнородніші. Найбільший мають царські рублі. Марок навіть самі поляки не хочуть приймати. Совітські йдуть на рівні з гривнями. Жиди викупують за дешеві ціни совітські гроші і ввозять їх в совітську Росію та заробляють великі суми. Всі засипані паперовими громи Перепусток не дають.

(„Громадська Думка“)

ВСЯЧИНА.

Як за царату.

Ч. 73 „Напшоду“ подає: У Варшаві бюро військового суду на Саській площі крали вчора головну касу. Слідство виявило, що пропала значна сума в польській чужій валюті і документи. Характеристичним є, що якраз мала відбутися ревізії каси і депозитів. За добрих, царських часів все случайно палилися ці склади, де відбулися ревізії. Розклад офіційальної Польщі йде отже скорим шляхом.

Польський вандалізм.

„Варшавський Курієр“ з 25. марта пише: „Церква Николая при Аляях Уяздовських була церква литовського гарнізону у Варшаві своїм чисто візантійським стилем і мо ганьбить Варшаву. З вдоволенням ходиться сконстатувати, що вже поставлено її розібрати як і собор на Саській площі, а на місце церкви Николая в гарнізоні між парком Уяздівським а Лазарєвським має стати пам'ятник Костюшка“.

В безпечне місце.

По вісткам із львівських часописів 24. марта відправили Поляки зі Станіславова до Вадович транспорт старшин в числі 80 людей. Це є останки зайнятої української армії, яку Поляки як бачимо, рачилися зі всякими можливостями ховати в безпечне місце. Адже большевики за сплю

„Культура“ польського воєводи.

Дня 10. марта підчас Шевченківських свят в Камінці на концерті в українському державному театрі відспівано український національний гимн. Всі присутні повстали крім представника польської влади в Камінці, який остентаційно весь час сидів. Цей інцидент викликав надзвичайне обурення публіки з приводу цього факту непошанування українського гимну, і мін. Огієвський протест до компетентних властей.

Кацапські „пророки“ вертають до Галичини.

Польська львівська „Газета Поранни“ відується, що до Галичини вертають московфільські „діячі“, межі ними і Цьвік і Др. Сохацький, що враз з Дром Марко іздили до Америки за пособиями на порятування кацапства в Галичині.

Польський... шуд" пише, що Росія не може нічого ви- возити, але ще сама потребує ввозу. Всі ці богацтва, які обіцяє Литвінов чужим держа- вам, лежать не в Росії, а на Україні, яка мабуть не буде належати до Росії а буде незалежною державою.

Українські мученики.

В Сокалі арештувала польська жандарме- рія Івана Кашубинського з Угринова. Його підозрюють о зносини з большевиками.

В Золочеві, крім о. Дра. Юрика, котрого мучили і били по голові, арештовано о. Хмільовського. Оба сидять „на замку“.

В Радехові арештовано пароха о. Пеліха.

Арештовання за українство.

Курер львовські пише: Власти арешту- вали в Щирци директора міській каси Гринька Книша, який недавно вернув з У- країни і відставлено його до Львова. В Ли- сничих під Львовом арештовано начальника громади Бубелу і відставлено до арешту у Львові. Бубела знаний український агітатор, який перед кількома роками знищив разом з іншими Гайдамаками пам'яткову таблицю на Чортівській скалі; приїхав в тих днях з Камінця. В Перемишлянах арештовано ди- ректора каси „Народного Дому“ Евстахія Безпятка. В Костерівцях заліщицького повіта арештовано громадського комісаря Половича.

Заборона українсько віча у Львові.

Польські власти заборони- ли скликане віче У. С. Д. Р. П. Вони мали на цілі представлення апровізаційно- го безладя в Галичині, причин і способів, якби його усунути і охоронити населення від голоду.

Почули, що Дніпро близько. Осв він бли- щить у долині й темною смугою вирізав ся на краєвиді. Він дихав холодними хвилями і розливав ся ближше, ближше, й нарешті обхопив половину всієї поверх- нї землі. Се було те місце, де він, досі завалений порогами, врешті перемагав і шумів як море, розлившись по волі; де кинені серед нього острови розпирали йо- го іде пирше з берегів, і його хвилі ко- тили ся широко по землі, не стрічаючи ніяких перепон. Козаки позлазили з ко- пий, сіли на пором і за три години при- чалили до берегів Хортиці, де тогді була Січ, яка часто міняла своє житло.

Юрба народу лаялась на березі з пере- різниками. Козаки підпружили коний. Тарас постатнів, стягнув на собі дужче пояс і гордо розправив рукою вуса. Мо- лоді сини теж оглянули себе від ніг до голови з якимсь острахом і неясною вті- хою, і всі разом в'їхали в присіч, що бу- ла з на пів верстви від Січі. При в'їзді заглушило їх пісесотні ковальських молотів, що греміли в двадцять п'яти кузнях, ви- копаних в землі і покритих дерниною. Дужі кожухи сиділи під острішками, що виходили на вулицю і мали своїми твердими руками волові шкіри; крамарі під ятками сиділи з купою кременів, огни- вами й порохом; Вірменин розложив до- рогі плахти; Татарин смажив на рожнях баранину; Жид, витягнувши шию, цдів

раїнській справі. Римська Кур- раїнській справі. Римська Кур- віть інструкцію до католиків зсоюзнених держав, щоби попірати українську справу. Ватикан дуже бажавби собі унії України з Польщею. Одначе про цю унію не може бути й мови. Зате можливим і бажаним бувби союз військовий самостійної України зі самостійною Польщею (??) з огляду на спільні інтереси обоіх держав на сході.

Про Східну Галичину заявив гр. Тишке- вич, що українське правительство проголо- сило своє „desinteressement“. Сьгодні з огляду на гідність, яку мені повірено. при- сгляду на гідність, яку мені повірено. при- держуюсь неутрального становища що до східної Галичини. Отаман Петлюра признав, що це е справа, яка торкається головно галицьких Українців. В українській політиці вибиваються взагалі дві орієнтації; одна це орієнтація німецька, яка е одночасно росій- ською. До неї належать мужі з правих кол, як Скоропатський, а з лівих большевики- соціалісти. Другу орієнтацію, я назвавби польсько-румунською. До неї причислюють- ся Петлюра, Мацієвич і я. Мушу тут виз- нати, що ця орієнтація в останніх часах сильно потерпіла в наслідок пересадних імперіялістичних домагань Польщі.

Польські організаційні заходи на Волині й По- діллію.

„Газета Вечорна“ доносить, що польський генеральний делегат Мінкевич занятий те- пер організацією окружного суду в Камя- нці, якого шефом буде Українець. Апеляцій-

горівку з бочки. Але перший, хто попав ся на зустріч, був Запорожець, що спав насеред дороги, розкинувши руки й но- ги. Бульба не зміг, щоб не зупинитись і не полюбуватись ним.

ЛЮБИ ДІТИ ЧИТАЙТЕ СЕ, АЛЕ КІЛЬКА РАЗ
7) І ЗАДЕРЖІТЬ СЕ В СВОЙ ПАМ'ЯТИ.

VI.

Громом пронесли ся вісти по Україні про славіні побіди Хмелья. З найдальших сіл, з найдальших закутків почали зби- рати ся люди, вигукуючи: »Кінець неволі! Не знаємо більше панів! Розсипали ся козацькі загони по всій Україні »вчи- щати« її від панів та жидів, а Польща готовила ся до рішучого бою. І вислала проти козаків велике військо, де самої шляхти лиш було 60.000, а над тим вій- ськом були три начальники: перина, ла- тина й дитина. Се, бачте, козаки гак про- звали трох реґіментарів: князя Заслав- ського периною за те, що був ніжний дуже, Острога князя латиною за його

Вісти з Волині.

Кременець підлягає ковельській команді, а в самім Кремені є польське староство. Адміністрація вся польська. Звільнено всіх урядників Українців і Росіян. Дійшло до того, що деякі судді, професори, учителі ру- бають по місті дрова, як звичайні шоденні робітники. Всякі оповістки і розпорядження видаються лише в польській мові. Нарід говорить по українськи а жиди по російсь- ки. Школи в місті нема ні одной україн- ської, тільки польські. В цілім повіті всьо- го дві сільські українські школи. Селяни самі домагаються отворення шкіл на влас- ні фонди і вишукують собі навіть учителів, що по українськи вчили би, але польський інспектор не приймає тих учителів кажучи, що вони не можуть вчити в українській мові, бо не кінчили українських семинарій. До директора торговельної школи, п. Ком- чука, свідомого Українця, все придираєть ся жандармерія. І недавно, коли до нього зійшлися кременецькі Українці на пробу аматорської вистави, арештувала його жан- дармерія, збила, що аж хорий лежав, а в кінці випустила та просила о вибаченні, що його арештовано в непорозумінню. По селах війтами самі Поляки, звичайно якісь давні гуменні і форталі поміщицькі. Лише виїмково у деяких селах е війтами Україн- ці або Росіяне. Земство розв'язане, нема жадних кооператив, ані читальень. Все за- боронено. Не можуть навіть хлопці зійтись на музику. В повіті хліба і харчів можна дістати скільки захочеш, але в останніх

вченість, а князя Конецьпольського ди- тиною, бо мав заледви 20 літ.

Поляки позбирали зі собою всякі до- рогодіности. вина, меду та в одно ви- гукували: »Не помагай Боже, ні нам, ні козакам — лиш сиди мовчки на небі та диви ся, як ми будемо тоту голоту лущити«. Війська зійшли ся коло річки Пиляви.

Бачить Хмель, що менше у нього війська, як у Поляків і знов на хитроці підняв ся: звелів декільком полкам ві- дійти потиху у бік, а потім, вивернувши кожухи вовною на верх, з криками: »Алла! Алла!« вкочити в козацький табор. По- ляки ж думатимуть, що то Татари прий- шли на поміч козакам.

Так і зроблено. Поляки як побачили, перелякали ся, кождий почав командувати, ніхто нікого не слухав, а козацький по- лковник Чорнота заманив Поляків на греблю, де їх багато витопилось. А як го- ловне польське військо дізнало ся, що частина їх вже перебита — счинив ся в тім війську переляк і почала ся вті- канина: втікали всі хто куда попав, а Конецьпольський хлопом навіть переодяг ся та втікав. І на ранок в польському таборі самі лиш неа зістали ся, а добра козаки набрали більше як на 10 мільо- нів золотих.

Зістала ся Польща без війська і без гетьманів.

безпечно місце. Адже большевики за спи-

„Культура“ польського воеводи.

Дня 10. марта підчас Шевченківськ- ся свята в Камінці на концерті в українсь- му державному театрі відспівано українсь- національний гимн. Всі присутні повста- ли крім представника польської влади Камінці, який остентаційно весь час си- сів. Цей інцидент викликав надзвичайне обу- рення публики з приводу цього факту непо- нування українського гимну, і мін. Огіє- вніс протест до компетентних властей.

Кацапські „пророки“ вертають до Галичи

Польська львівська „Газета Поранна“ відується, що до Галичини вертають до москвофільські „діячі“, межи ними і Цво і Др. Сохацький, що враз з Дром Марко їздили до Америки за пособиями на по- рювання кацапства в Галичині.

Найновіші вісти.

В Франції хлібороби постановили не- силати живности до міст, в яких панує страйки, аж поки сі не покінчаться.

У Німеччині в Вроцлаву, вибухло пов- нне. З якої причини поки шо не знати, в- військо окружило місто.

В Арменії ряд побідив большевицьке п- станне.

Кроати і Словенці проводять війну Сербами.

От як би тепер вирушив Хмельни- кий на Варшаву — не знати як би повернуло ся колесо нашої історії, він, на жаль, сам ще тоді не розумів, виско поставила його доля і, замість війною на Варшаву, післяв туди по- бо саме тоді умер король Володислав і мав бути вибір нового короля. Хмельницький наказав послам говорити, що зяки бажать собі за короля Яна Казими- — і так стало ся вибрали Яна Казими Хмельницького то вдоволило і він тільки не воював далі, а почав навіть припиняти роботу увільнення України.

Тим часом імя його стало славним тільки на Україні, а й далеко по- за- межами. До Хмельницького, мов до роля, почали слати своїх послів, і моско- ський цар Олексій Михалович, і турецький Ібрагім, і кримський хан Іслам-паша і угорський князь Юрій Ракоцій, і мо- давський господар Василій Лунул і м. От тоді почав потрохи розуміти Хмельницький, що він не збунтований раб- гетьман цілої України, що на нього по- ложила доля обовязок весь нарід украї- ський з-під ярма неволі визволити. »Д- казав я чого не думав — тепер же кажу, що надумав. Вибю з неволі наш нарід наш український, — так казав Хмельницький. Але в тім то й лихо, говорити він так говорив, а сам все це міг позбутися рабського почитуван-

у: пе
вав ш
ітня)
і в по
н заб
амощ
ину П
кі ко
е пас
иди і
пода
ий по
самі
ькі р
анкупо
і пер
обляю
ми грі
умка

уки в Галицькій Україні оголосили роз-
док міністра внутрішніх справ, яким
ликують всіх мушин від 20 — 45
без різниці народности до воєнної
кби. От які там гаразди і тепер! Опісля
ть горлати по всіх усюдах, ще визво-
Україну від большевиків.

З Бразилії.

Українці в Бразилії. Забудьмо
свої старі назви, а уживаймо
це слова «Українець». Пере-
сім, коли прийде спис люднос-
Бразилії — записуймося ли-
яко «Ucraino». Виділи това-
ств — свідомійші одиниці по-
ні припилювати сего, а на-
ь колиб знайшовся який зрад-
к — п'ятнувати такого в часо-
сі. Минули вже ці часи, коли
с, Українців, числили до Поля-
с, Москалів (Russos), а нині ми
вирікаймося сего народу, до
того належимо т. е. українсь-
го.

Пишуть, що в короткім часі має приїха-
амбасадор німецький до Рію, бо бра-
лійського в Берліні прийнято дуже вели-
во.

В Куритибі заміряють будувати новий
италь. Датки на сю ціль вже тепер зби-
ють.

Капіталісти зі С. Жозе дос Піняйс замі-
ють вибудувати трамваєву дорогу з Ку-
остантими до С. Жозе. Тими днями відбулась
Сасьрада в сій справі, та і уряд обіцяє ста-
в гарти їм до помочі.

З Корумба доносять, що там викрито за-
вір на жите тамошного президента, Акві-
Коррея. Заміри однак не удалися, бо
йчас вийшло се на світло денне.

Провінція Еспіріто Санто може тішитись
пер аж трома президентами. Котрий з
их обійме уряд не знати, позаяк борба
артійна продовжується ще даліше.

Українці в Барафелі за покликом патріо-
ичним нашої часолиси „Праця“ рішили
оставити пам'ятковий крест на честь по-
яглим нашим героям, що бились за сво-
оду неньки України. Крест виглядає гар-
о, бо подібний до сего креста, що стоїть
а могилі забутого нашого батька Тара-
а. Посвяченне, котре було сподіване на
оскресенне, збулось в день Вознесеня Хри-
тового. Проповідь патріотичну виголоси-
и Всч. о. П. Процьків.

В Прудентопільській оселі майже кожда
ліччія, що має свій цвинтар, поставили гар-
на „Великі крести в честь поляглим. Се
ь доказом, що наш нарід уміє почитати
Цьорародних мучеників; учить тим способом і
будуче поколіне шанувати своїх героїв.

Жертви на укр. сироти в Галичині.

Чи пили Ви коли каву з української фабрики?
Зайдіть до Григорія Кушніра кольонія Шавієр да
Сільва — Папандуа С. Катаріна.
Там дістанете: каву палену найліпшої якості — без до-
мішок ароматичного запаху в фабриці „ІТАЙО“.
Kuchnia Gregorio Colonia Xavier da Silva
corr. Papanduva S. Catharina.

Адвокат

Dr. TRASYBULHO LINS-FILHO,
у Прудентополю.

Принймає всякі справи цивільні, гандлеві, кримінальні.
Виготовляє інвентарі, арроляменти і прочі всякі спра-
ви входячі в обсяг адвокатури. Ітересанти най удають
ся до п. Вас. Лопатюка. Пам'ятайте о сім, що всякі спра-
ви предкладає в українській мові.

Канцелярія міститься в:
Hotel Victoria — Prudentopolis.

Позір!

ЛІНІЯ ІВАЇ І ОКОЛИЦЯ!

Linha Ivahy — Prudentopolis —
Parana.

ОЛЕКСА МАРТИНЕЦЬ.

Поручаю всім Українцям мій новостворений склеп.
Найдешевші товари споживчі, знаряди до ужитку дома-
шнього. Купую збіже герву і всякі продукта кольонія-
льні. Чого Вам потреба, купите і будете вдоволені. Жа-
ден Українець не може оминати, а їти до свого Українця.

Alexandre Martynec.

Ivahy — Prudentopolis — Parana.

Позір!

ми тягнемо мало науки. Це видить ся з
наших попередних літ, та і з теперішности.

Чому то оно так? Може в нас нема здіб-
ности? Суть здібности і то не раз великі,
але ми не уміємо сих вихіснувати. Є часто
нагода, тисяч нагод, але ми їх минаємо на
боці. Наші здібности то суть подібні до
евангельського талану, себто то суть побіль-
шій частині закопані.

По мой думці мусимо притакнути: і так
таки воно є. Тут у Бразилії в нас своїх
шкіл майже нема. Може скаже не один, що
є на кожній майже оселі. Але які они?

Є пару шкіл, які ведуть українські СС.
Служебниці, але чи ми уміємо використати
їх? В нас скупість на се, бо на все знай-
дешь гріш, а на школу для своєї рідної ди-
тини нема. Не кажу, щоби наш нарід мав
зложені капітали, але таки на науку для
своєї дитини може знайти гріш. В цей спо-
сіб через прсте скупство пропадають сот-
ки нашого таланту. По друге наш нарід до-
бре і непонимає школи. Рад би за один
рік все скінчити, рад би, щоб школа велась
так, як він собі думає. Дитина росте нег-
рамотна, а по кількох літах вже і годі братись
до школи. Знаходить місце при герві, при
якім тартаку хотьби на Трес Баррас, або
при турмі желізничій, тай чуєсь аж надто
щасливою. Час подумати, час сказати собі
оскільки лиш стати — слати діти до шко-
ли і на першім місци до Української.
На вкруги нас життя кипить. Люди дви-

себе і для других. Що я тієї дороги ще не
знаю, можна бачити хоч би з того, що я
просто сказав: я в пророки не пхаюся.

Чи пішла моя праця „з вітром“, як то
поетично виражається, то покаже час. Ви
певно мене знаєте особисто добре, отже
мусите нагадати собі, що я не з тих, що
гавкнув зпід воріт і заховався знову. Нале-
жу до тих, про котрі москалі кажуть: „у-
прялий хахол, нікак єво не перепрьють!“
Пригадуючи собі мое майже шестилітне пе-
ребування на Дорізони, Ви можете сказати,
що я доводив усе до кінця, за що брався.
Чи то була справа з Собачинським чи то
докінчення школи, чи то театральні пред-
ставлення — я їх розпочинав і я їх довів до
кінця. Отже так я думаю вийде „з дорогою“.
Я написав „Без дороги“, бо я не бачив її,
але сподіюсь, що Бог мені pomoже, а доб-
ра воля громади підпре справу, і я ко-
лись напишу про дорогу...

Можете на мене кидати болотом чи камін-
ням — то залежить від Вашого розумового
стану — але тим справи не спинете. А
балакати мусите, а писати мусите, думати
мусите. А коли з тої сварки, писанини, бала-
канини, думання вивязалась ще й якась
Ваша організація (хоч би мені на злість) то
дай нам Господи!..

Що до мого грубоватого обходження, від-
коли я осів між Вами, то скільки я не рив-
ся в мой бідній голові не найшов сліду,
щоб кого образив хоч єдиним словом. Ви-

Найбільший український склеп в Прудентополю Василя Войтовича.

Продаєть ся по ціні уміркованій. Одинокa фірма,
яка вдєсопить Вас за Ваші гроші! Вступіть і пере-
конайте ся, бо то не коштує нічо.

Більший вибір найріжнородніших материй, най-
модніших кольорів касеміри, коців, готових
убрань, чисто-вовняних пал, полотна, хусток, стя-
жок, капелюхів соломяних і сукняних, ниток до ши-
тя, вишиваня і ручних робіт, зимових шалів, перфум,
перфумованого мила, скла, начинь кухонних, зеліза,
машин до шитя, пороху, шроту, фуґетів, славної
пасти „Фаворіта“ і шнурівок; книжок, та прибо-
рів шкільних.

НАПИТКИ КРАЄВІ І ЗАГРАНИЧНІ.

На складі завсїгди: хміль, олій до фарб, свічки
мільові, а подостатком муки найліпших марок, соли
грубої, меленої і рефінованої столової; Sal Glauber,
Sal amargo, нафти, тютюну, рижу, цукру, фарини
кукурузяної і мандьокової, фасолі, кави зернятами,
незрівнаного смаку паленої і чай з Індій.

Завсїгди сьвіже насїне.

Продаю всім, з моєї власної цегольні ЦЕГЛУ,
яку узнано за найміцнішу, найлекшу і найпрактич-
нішу до мурованя; ЧЕРЕПИЦЮ: витревалу, най-
меншої ваги, а найсильнійшу. Скуповую на велику
скалю герву та иньші краєві продукта.

Посідаю велике і рівне подвірє на заїзд, а на
случай потреби просторий, супокійний нічліг.

Wasilo Wojtowycz

Prudentopolis, Parana, Brazil.

передплачують кілька часописів, що вони
пишуть, сходяться, сваряться над тими чи
инчими справами; утримують школу. А вза-
галі сьак чи так продовжують свою освіту.

Де „учились“ наші вендарі? В тих самих
школах, що й польські хто при лопаті, хто
за чужим бальконом, хто ганяючи по кем-
пі за Шіковими або Манєковими кінями.
Але є фактом, що коли прийде вільний час
то наші вендарі „читають“ карти, „рахують“
біспру або пережовують при шмароні сьвіже-
нькі телеграми якої невсипущої Насті.

Скажіть мій друже, що не так!...

Переїдїм до моєї особистої безінтере-
совности і липких рук.

Тут уже мій пане, Ви зо мною в кон-
курєнцію не підете, я певен!

Отже так:

Безінтересовно я кинув там на Україні
вільне життя у багатого батька і пішов
на безінтересовну проповідь за Вільною Ук-
раїною. Безінтересовно я висидів 13 міся-
ців у тюрмі, в одиночці, і безінтересовно
провів два роки, і пять місяців в холодних
підбігунових краях на заслані. Безінтере-
совно я підставляв (і не раз!) мої груди
там де вимагала рідна справа. Безінтере-
совно мене вязали, били нагаями і кидали
до підлоги в тюрмі за те, що мене вважа-
ли провідником селян. Нарешті безінтере-
совно мене присудили убити з засідки, яко
несправимого „хахла і Українофіла“ і при-
мусили мене кинути рідний край, бо мене
визнали позз законом.

...пер аж трома президентам. Котрий з нас здіюности то суть подіон. до
...ають их обійме уряд не знати, позаяк борба
...спинартійна продовжується ще дальше.

Українці в Барафєї за покликком патріотичним нашої часописи „Праця“ рішили поставити пам'ятковий крест на честь покійного нашого героя, що бились за свободу України. Крест виглядає гарно, бо подібний до сего креста, що стоїть на могилі незабутого нашого батька Тараса Шевченка. Посвяченне, котре було сподіване на воскресення, збулось в день Вознесення Христова. Проповідь патріотичну виголосив Всч. о. П. Процьків.

В Прудентопільській оселі майже кожна ділянка, що має свій цвинтар, поставили гарні великі крести в честь покійних. Це є доказом, що наш нарід уміє почитати героїв; учить тим способом і будуче покоління шанувати своїх героїв.

Жертви на укр. сироти в Галичині.

Прудентопіліс:

Збірка з Пікірі (на цвинтари) 50\$, на кр. у Я. Прогні 2\$200, Дмитро Тихий 5\$, Мих. Кривий 2\$, кружок невіст (Кебраден-тес) 1\$, Пелагія Дерка 5\$, Настя Дзьоба 5\$, кружок невіст (Антта Горда) 13\$, на весілю у Дмитра Куйбіди 6\$, на весілю у М. Ваврів 5\$, Семен Опацкий 5\$, збірка на Іваї (на цвинтари) 2\$400, збірка на Ітапара 10\$, Марія Ганиш 2\$, на весілю у Гр. Терлюка 6\$700, Мих. Цибульський 5\$, на весілю у Андрія Лишишин 7\$, Стефан Прус 2\$.

По 1\$ жертвували: Дмитро Сидорко, М. Войтович, Євдокія Тварда, Петро Сосніцкий, Яків Оленіч, Марія Дворянин, Анна Лобода, Микита Панас, Федь Павлусь, Іван Лобода.

Разом: 154\$300

Сума оголошена в 22 ч.: 10099\$500

Загальна сума виносить: 10253\$800

І нам добре над сям за-становитись!

Часопись „Америка“ що виходить в Філадельфії, орган „Провидія“ написала в однім числі, що життя, це школа.

Кожний день, кожда хвиля вчить нас чогось, коби тільки вчитись, коби бодай крихітки бистрого розуму.

Годі правди діти — ми Українці, а еще тут в Бразилії дуже слабі ученики. З життя

короля, уявляючи його собі якоюсь свяченою особою — і се як раз почитуване принесло багато горя Україні.

А король, хоч і говорив «милостиві» слова а сам збирав військо і вислав його проти козаків з Яремою Вишневецьким на чолі, лютим ренегатом, спольщеним Русином. Зачинив ся Ярема в Збаріжці, а Хмельницький обсів його як павук муху. Поїли Поляки все, що було в замку: поїли коний, собак, стали вже падло їсти... Одним словом круто прийшло ся.

(Дальше буде).

...евангельского талану, себто то суть побільшій частині закопані.

По моїй думці мусимо притакнути: І так таки воно є. Тут у Бразилії в нас своїх шкіл майже нема. Може скаже не один, що є на кожній майже оселі. Але які они?

Є пару шкіл, які ведуть українські СС. Службениці, але чи ми уміємо використати їх? В нас скупість на се, бо на все знайдеться гріш, а на школу для своєї рідної дитини нема. Не кажу, щоби наш нарід мав зложені капітали, але таки на науку для своєї дитини може знайти гріш. В цей спосіб через прсте скупство пропадають сотки нашого талану. По друге наш нарід добре і непонимає школи. Рад би за один рік все скінчити, рад би, щоб школа велась так, як він собі думає. Дитина росте неграмотна, а по кількох літах вже і годі братись до школи. Знаходить місце при герві, при яким тартаку хотьби на Трес Баррас, або при турмі желізничій, тай чуєсь аж надто щасливою. Час подумати, час сказати собі оскільки лиш стати — слати діти до школи і на першім місци до Української.

На вкруги нас життя кипить. Люди двигаються в перед, учаться, а ми на місци стоїмо; ба коб на місци, а ми тим самим ідемо в взад.

В сій цілі конечно треба працювати, бо бездільність се наш найбільший ворог.

Возьмім друге під розвагу, а се за кооперативи, за спілки. Не ганю наших українських вендарів, та клич в мене „свій до свого!“ Ну, чи кооператива чи по нашому спілка, се зле? Ні, і ще раз ні. Коли глянем на чужинців (по просту на капіталістів чи то він Німець, чи в Америці, Канаді, чи в нас на Україні) всі они мають кооперативи, спілки. Між ними заробок лишаєсь в їх руках, на свої народні цілі. Такий нарід багатіє, а через се одиниці не бідніють, хотьби навіть сі, що купецтвом трудяться. Такий нарід підноситься. А ми? Ми збогачуємо чужих, на фіядо беремо в своїх а що найбільше кричимо між чужими на своїх.

Нас ніби як я чув, що рахують на полуд. Америку 50.000 душ. Кілько з того є багатих і свідомих? Колиб нині тра було вернути до Вітчизни, що ми привезли-б з собою. От хіба трошка кроваво, гірко запрацьваного гроша, а мало, мало науки.

Єще одну увагу позволю собі навести. Наш нарід привик лиш до хліборобства с. зн. побільшій части управляти рілю. Чи не добре булоб, щоб крім землі, крім шакру, мати еще яке ремесло, або школу гандлеву.

Тоді ми би не були такі приковані, а колиб не всилі на однім поли працювати то моглиб на другім. Думаю, що знайду многих, що з мною згодяться і чи не в всіх точках.

Той сам.

„Одному за всіх“ з осібна.

Моя допись „Без дороги“ прийшлась Вам не до смаку. Але-ж я її не для розривки писав і не на чийсь смак рахував пишучи її. Коли я поставив заголовок „Без дороги“, то значило, що я дороги не знав, бо в противнім разі я був би поставив у заголовку що инче.

Моїми писаннями я шукав дороги і для

...гавкнув епід воріт і заховався знову. Належу до тих, про котрі москалі кажуть: „упрялий хахол, нікак єво не перепрють!“ Пригадуючи собі мое майже шестилітне перебування на Дорізоні, Ви можете сказати, що я доводив усе до кінця, за що брався? Чи то була справа з Собачинським чи то докінчення школи, чи то театральні представлення — я їх розпочинав і я їх довів до кінця. Отже так я думаю вийде „з дорогою“. Я написав „Без дороги“, бо я не бачив її, але сподіюсь, що Бог мені допоможе, а добра воля громади підопре справу, і я колись напишу про дорогу...

Можете на мене кидати болотом чи камінням — то залежить від Вашого розумового стану — але тим справи не спинете. А балакати мусите, а писати мусите, думати мусите. А коли з тої сварки, писанини, балаканини, думання вивязалась ще й якась Ваша організація (хоч би мені на злість) то дай нам Господи!..

Що до мого грубоватого обходження, відколи я осів між Вами, то скільки я не рився в моїй бідній голові не найшов сліду, щоб кого образив хоч єдиним словом. Вибив двох християн — се правда. Але оден прийшов п'яний до школи і заважав мені вчити. Кілька раз просив його забратись, раз вивів аж за фіртку. Дарма. Аж вилупасив шкіру, то помогло. Другий публічно образив мою жінку. А в такім разі є *to dos os santos ajudam sugar*, як каже бразиліан.

В цій справі, яку я зачепив, ніякий такт нічого не допоможе. Коли-б я зачепив людей для котрих мігби послужити якийсь инчий аргумент, крім матеріальної сили крім багатства, то що инчого; В самих відповідях мені виглядає, як біла нитка на чорній матері одно: „а що ти маєш? га? Багато надбавес!“ „Утік відай у маминій сорочці!“ „Загіпотекуй своє, що ти маєш!“ „Ми маємо землі, склепи притуловисько, а ти що?“

Якоюсь моральної вартости Ви, пане не розумієте. Чи то прийшов Куц, чи то прийшов-би Шевченко чи прийшов другий раз на землю сам Ісус Христос — пошана була-б одна. Перш усього-б дивилибсь чи „не втік відай у маминій сорочці“, чи має єдвану краватку, жовті черевики, суконне убрання, повні пальці перстенів... Ну і розуміється, щоб згідливо витяг і розложив перед Вашими носами калитку повну банкнотів. Ото був-би Вам і учитель, і прсрок, і духовний наставник — чого хоч!

В відповіді яку я даю Матіському зокрема Ви побачите, чому я твердо виразився що до Вашого стану.

Ісус Христос ще твердійше виразився, а Він був образцем любови, милосердя і само святи! Певно вашу братію однаково люблять у всі часи і у всіх місцевостях. На Україні тепер Ви знаєте, що роблять панам купцям за здирства. А всевітня війна не є результат гандльової ненажерливости?

Тепер перейдім до освіти. Не було ніякої потреби лізти аж до старого краю та посилатись на те, що то Поляки не допускають нас до освіти. Візьмім освіту у тих Поляків що роблять вам конкуренцію.

Длугош „учився“ коло лопати на будові залізничі; там же „учився“ його швагер А. Дзєцінний; Роман „учився“ підмітаючи венду у Бурмайстра в С. Матеус; Зельнер „учився“ поміж людьми, скачучи як горобець з вітки на вітку. Але є фактом, що вони

...пі за Шіковими або Манєковими кіньми. Але є фактом, що коли прийде вільний час то наші вендарі „читають“ карти, „рахують“ біспру або пережовують при шімароні свіженькі телеграми якої невсипущої Насті.

Скажіть мій друже, що не так!..

Перейдім до моєї особистої безінтересности і липких рук.

Тут уже мій пане, Ви зо мною в конкуренцію не підете, я певен!

Отже так:

Безінтересовно я кинув там на Україні вільне життя у багатого батька і пішов на безінтересовну проповідь за Вільною Україною. Безінтересовно я висидів 13 місяців у тюрмі, в одиночці, і безінтересовно провів два роки, і пять місяців в холодних підбігунових краях на заслані. Безінтересовно я підставляв (і не раз!) мої груди там де вимагала рідна справа. Безінтересовно мене вязали, били нагаями і кидали до підлоги в тюрмі за те, що мене вважали провідником селян. Нарешті безінтересовно мене присудили убити з засідки, яко несправимого „хахла і Українофіла“ і при мусили мене кинути рідний край, бо мене поставили поза законом.

Моя безінтересовність тут.

Коли вендарі розпочали школу на Дорізоні, звели її і покинули, як обдертий з мяса кістяк, нікому було її докінчити. Безінтересовно я переносив на плечах вісім тисяч гонтів від Кучми аж до школи (ще й мотуз купив безінтересовно за свої гроші), то рахується більш менш пів кільметра. Безінтересовно я ходив що дня по науці більше як місяць та покрити школу; безінтересовно я варив сам собі чотири місяці під пеньком бо не було кухні, лягаючи часто голодний, коли був дощ; безінтересовно я спав чотири місяці на підлозі; сам собі прав безінтересовно. (Дальше буде).

Місійний Інститут в Бучачі.

Наша Редакція одержала письмо з Бучача, що Місійний Інститут знова отворено. Як відомо нам, що перед війною він гарно розвивався, але та нещасна, довга, люта війна все розкинула. Нині він знова стоїть і то з більшим числом учеників. Як пишуть, то Інститут має звиж 50 хлопчиків, а всі вони сиріткі бідні, по наших славних героях, що бились за свободу Неньки-України. Пишуть нам, що харч, одіж, опал і все проче дуже дороге, біда до неописаня, але між нашим народом сей інститут є конечний. Був він потрібний перед війною, але в сих часах еще потрібнійший. Наш нарід в Бразилії оцінив потребу сего інституту вписуючись численно вчлени перед війною є надія, що і тепер він підпоможе сю одинокую християнську інституцію. Допоможе сим, що буде вписуатись в члени сего товариства, якого річна вкладка 1\$ виносить. Вписуватись можуть всі без виїмку віка, а передовсім члени брацтва С. Хр. повинні се зробити, та і других заохотити.

Просимо всіх Всч. ОО. щоб були ласкаві заложити в себе кружки товариства місійного а гроші про симо слати, або впрс до заряду Інституту, або до Редакції нашої часописи. Про стан, про розвиток, про висилку грошеву, наша часопись всегда знайде місце, щоб помістити всяку допись.

ДЕ С Ілько, Василь, Гринь Семчишин? Ма-ли перебувати в Нью Йорку. Хтоб про них знав, або котрий з них сам, хай зголоситься до Ред. „Праці“. Пошукує їх п. Олекса Вересюк.

Добра нагода!

Хочете, щоби Ваші просьби (requerimentos) або інші які справи були добре зроблені і прийняті, удайтесь до п. Донатюка В.—Чому? Бо великі справи можуть лише тоді добре вийти, як Ви представите їх в своїй рідній мові. Па-пери до урядового шлюбу, режістра дітей уроджених, померших, як і списи майна померших, удайтесь лишень до вище згаданого а буде-ть вдоволені.

НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА!

Панове купці і рільники!

Продає ся посілість в перворяднім поряд-ку так для годівлі худоби, як для прова-

дження гандлю вже усталеного і запевнено-го з добрим відбутом.

Має власности 170 алькерів землі, 100 алк. землі під управу а 70 алк. герви, обго-родженої дротом, який відділяє землю уп-равну від пасовиска. 50 штук ходоби, 30 коний, 100 свиней до годівлі. Дім новий зі склепом, покритий дахіакою, склад на герву і всякі продукта споживчі, 5 домів для служ-би, 2 кароси пароконні, при торі колейовім, 6 кіл. від стації Ребоусас.

Склеп з добрим відбутом, торгуєся това-ру за 4 — 5 тисяч місячно. Продається з причини перенесеня властителя до Іраті. Ціна приступна для всіх. Проситься зго-лосити до низше підписаного властителя або до фірми

„Одрецкий і Козакевич“ в Іраті.

Властитель: Константин Одрецкий.

ДО ХОРИХ ЛЮДИЙ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ШИРОКОЇ БРАЗИЛІ.

Др. Александер Нікольський.

Славний спеціаліст з Європи, теперішній лікар при українським шпитали в Прудентополи, поручає всім терплячим Українцям так мущинам, як і жінщинам свої успішні лікарські услуги.

Лічить з найліпшим і найпевнішим успіхом, ревматизм, всякі недуги жолудкові, недуги утроби, нирок, гемороїди, недуги шкірні, різні затроєня, недугу падачки і т. д.

Коли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірем, а дістане порад.

На відповідь залучіть поштову марку.

Dr. ALEXANDRE NIKOLSKYI.

Prudentopolis

Paraná.

Години урядові від 9 рано до 9 вечер; від 3 до 5 години пополудни в українським шпитали. (Безплатно для бідних).

Чи Ви вже були коли у склепі НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого склепу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стації залізничої.

В його склепі знайде кожний Українець найлучший і найдешевший то-вар. О сім переконаєсь кожний, хто вступить в хату Никити Доняка. Простора саяя повна Seccos e Molhados, зелізя, ріжнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по ціні найприступнійшій. Переїзджаю-чі можуть перенозувати, або в бараку, або в саяях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі склепом Н. Доняка, є вдоволені з его товару.

Купую герву-матте і иньші продукта кольоніяльні.

До кожного потягу висилаєсь власний піз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополя і кольонії Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Doniak — Iraty — Paraná.

Лікар і оператор

Др. МИРОСЛАВ ШЕЛІГОВСКИЙ
Бувший асистент клінік европейських.

CURITYBA, Rua S. Francisco 25.

Лічить після найновійшої системи. — Е... всякі оп-рації хірургічні.

Посторонних слабих приймає на лічене і побут у своїй клініці. Лічу-лучами „Roentgena“. Посідає власну лабораторію до бадань хемічних і кроскопових, та всяких иньших бадань крови в слабостях внутренних.

Порада листовно і устно. — Мож розмовитись по українськи.

CURITYBA — Rua S. Francisco № 25. — Paraná — Brazil.

Кравчарня „УКРАЇНА“ Василя Магеровского

Виготовляє всякі убраня від найдо-розших до найдешевших: плаці, наміт-ки, маринарки, сподні — взагалі все, що входить в обем кравецтва.

Всякі роботи виконує скоро, совісно — після міри, крою і моди.

Ціни найприступнійші.

Українці! Попирайте завсїгда лиш своїх!

ALFAIATARIA „UCRAINA“
de

Baslo Magerovsky i
Papandua Sta. Catharina

Український склеп ХРУНЯ І БРАТА. в кольонії Вера Гварані.

Продаємо ріжнородні продукта по най-танній ціні.

Купуємо усякі продукта кольоніяльні, як герву-матте, обручі з тімбо, кору з брамомуні, віск, масло кури, і т. д.

На складі єсть кава, цукор білий і жов-тий, сіль мілка і груба, риж, капелюхи сук-нянні і солом'янні, і т. д.

Chrun & Irmão

Vera Guarany — Paulo Frontim, Parana.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП Івана Мойси

В Марешаль Маллет

ріг ул. Тараса Шевченка і Др. Франка.

Спродает ріжнородні продукта по найтанній ціні. Купує уся-кі продукта кольоніяльні, а найцікавше, що платити за

Оселя Гважувіра — Пара-В о
Бразилія. Ев

Найбільший склеп український
ІВАНА ШЕРЕМЕТИ.

Поручаєсь всім Українцям скла-свідомого Українця, в котрім п-дуть ся товари споживчі, знаряди-домашнього вжитку. Хто що потріб-а певно що не пожалуєте, коли сп-нить обовязок народний:

СВІЙ ДО СВОГО!

Купуєсь збіже і всякі продук-ель-кольоніяльні.

ANTONIO REBOUÇAS PARANÁ
Riosinho

CASA DO POVO

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО

В АНТОНІЙО РЕБОУСАС — ПАРА-при-Один з найбільших і найста-дал-ших склепів у цілім муні-зі Д-пю Іраті

Продаю товари ріжнородні — як-справді хто забажає — ФАЗЕНДА — ЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухон-усе, що потрібне до ужиткоу дома-нього і рільничого.

Напитки ріжнородні. Скуповую гер-На складі КАВА — ЦУКОР — у-споживчі товари. Капелюхи — стрі-артикули — окраси зі золота як брош-перстені, ланпушки до годинників і Чого Вам треба — купите і буде-вдоволені.

Constantino Odreckyi
Antonio Rebouças Paraná

В. КУН І СИН

НИКИТИ ДОНЯКА у місті Іраті?

Він є знаний всім зі свого skleпу, що его отворив еще в р. 1908 — в новім перворяднім мурованім домі, в місті Іраті, недалеко стациї залізничної.

В його skleпі знайде кождий Українець найлучший і найдешевший товар. О сїм переконаєсь кождий, хто вступить в хату Никиги Доняка. Простора саля повна Seccos e Molhados, зелїзя, ріжнородна фазенда, товари споживчі і т. и. — а все по ціні найприступнійшій. Переїзджаючи можуть переночувати, або в бараку, або в салях на горі помешканя. Ті, що мали до діла зі skleпом Н. Доняка, є вдоволені з его товару.

Купую герву-матте і иньші продукта кольонїяльні.

До кождого потягу висилаєсь власний лїз, а в разі потреби винаймаєсь фіра до Прудентополя і кольонїї Іраті.

СВІЙ ДО СВОГО — УКРАЇНЕЦЬ ДО УКРАЇНЦЯ

Niketa Doniak — Iraty — Paraná.

Продаємо ріжнородні продукта по найтаниї ціні.

Купуємо усякі продукта кольонїяльні, як герву-матте, обручі з тїмбо, кору з брамомунї, віск, масло кури, і т. д.

На складї єсть кава, цукор білий і жовтий, сіль мїлка і груба, рїж, капелюхи сукняні і солом'яні, і т. д.

Chrún & Irmão

Vera Guarany — Paulo Frontim, Paraná.

Один з найбільших і найстаріших skleпів у цілім мунїципалїю Іраті

Продаю товари ріжнородні — справді хто забачає — ФАЗЕНДА — ЛІЗО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні, усе, що потрібне до ужиткоу домашнього і рїльничого.

Напитки ріжнородні. Скуповую герву. На складї КАВА — ЦУКОР — споживчі товари. Капелюхи — артикули — окраси зі золота як броши перетевї, ланцужки до годинників і т. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odreckyi

Antonio Rebouças

Paraná

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП

Івана Мойси

В Марешаль Маллет

ріг ул. Тараса Шевченка і Др. Франка.

Спродає ріжнородні продукта по найтаниї ціні. Купує усякі продукта кольонїяльні, а найцікавше, що платить доросше як другі skleпарі.

ПП. З КОЛЬОНІЙ

прошу прийти у мій skleп і спробувати, чи те, що кажу, правду кажу? Я свідомий, що переконаєтесь, що кажу правду!

João Mosa

Marechal Mallet

Paraná

В. КУН І СИН

ІПІРАНГА ГВАЖУВІРА ПАРАНА

Поручаю мій skleп при фабриці КАП ФЛЯШКОВИХ, купую всякі продукта краєві, продаж гуртовна і деталїчна

W. KUHN & FILHO

Guajuvira

Paraná

CAIXA
POSTAL
246.

BEBAM AS CERVEJAS

DA

ATLANTICA

Atlantica

Luzitana

Curitibana

Porter

TELEPHONE 454.

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ — ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А.
(ул. Ігвассу — Куритиба) ???

ПИВА:
ясні:

Атлантика

Люзитана

Гамбург

Куритибана

Паранаенсе

темні:

Мюнхен

Кульмбах

Демократа

Портер

НАПИТКИ:

Атланта

Більц

Вода Столова

Женжібре

ГАЗОЗИ з:

Цитрини

Абакаші

Черешень

Малин

Помараньч

Содова вода.

Панове Хлібороби! Купуємо кожду скількість ячменю і платимо найлучші ціни!

Роздаємо насїне ячменю за контрактом або продаємо вибране насїне ячменю!

Сухі дріждки Атлантики є найлучші і економічні.

Екстракт з солоду, се найлучше лікарство проти кашлю і відновляющий сили.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА

Одрецький — Козакевич

В

ІРАТІ

ПАРАНА

ПОРУЧАЄМО усїм Українцям з Іраті, як і з подальших околиць, наш skleп, який є завжди заосмотрений у найріжноріжнійші товари так краєві, як і заграничні, найлучшої якості. Великий вибір ріжнородних матерій, коців, капелюхів, вовняних пал, хусток, білого полотна, черевики з фабрики Фаворїта, осотові вовняні убраня і многі иньші товари галєтарийні.

НАЧИНЄ КУХОНЕ — ЗЕЛІЗО.

Має завжди на складї велику скількість: МУКИ пшеничної житної і кукурудзяної, ЦУКОР жовтий і білий. Каву в зернятах і мелена, СІЛЬ НАФТА, ОЛІЙ, ріжнородні ФАРБИ, КОНСЕРВИ, ГОРІВКА з Моретес, напитки краєві і заграничні.

Скуповуємо герву — віск і мід для ПП. Каросників є портера, сїчки і кукурудзи не брак.

Продаж деталїчна і гуртовна
Для прабувших залїзницею нічліг.

УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА СПІЛКА.

ОДРЕЦЬКИЙ — КОЗАКЕВИЧ

На услуги Шановної Публики. Телеграфїчна адреса: „Kozak“ Iraty.